

به همین خاطر، تحلیل رمان‌های عامه‌پسند و دیگر فرآیندهای تصویرسازی^۲ از شرقیان، از اهمیت بسیاری برخوردار است چرا که همان‌گونه که در بالا اشاره شد، فاصله زیادی میان دانشگاه و دنیای عامه مردم وجود دارد. داستان‌هایی که به مسائل سیاسی خارجی می‌پردازند خوانندگان فراوانی دارند، بخصوص زمانی که حیات ملی در خطر باشد. متخصصین دانشگاهی، سیاست خارجی و روابط بین‌الملل را به دقت دنبال می‌کنند، اما به رمان‌هایی که نمود بین‌المللی دارند، توجهی نمی‌کنند.^۳

در این گونه رمان‌ها، رهایی اقوام خوب از چنگ نیروهای شیطانی که آینده آنان را به مخاطره می‌اندازند، صحنه‌های هیجان‌انگیز داستان را می‌سازد و امری اخلاقی محسوب می‌شود. این داستان‌ها با تصویر صحنه‌هایی از رفتار شرقیان اهریمنی و شیطان‌صفت قلب‌ها را به تپش در می‌آورند؛ در این تصاویر هیجان در اوج خود است و کشمکش‌ها تداوم می‌یابند. در مقابل، مقاومت قهرمانان و جوانمردانه‌ای نیز در برابر این نیروهای شیطانی نشان داده می‌شود. جنگ بین نور و ظلمت و تقابل بین تمدن و بربریت، موقعیت‌های جالب داستان را می‌آفرینند. با تصویرسازی زشت و کریه‌دیگری^۴ که یکی از گرایش‌های داستان‌های سیاسی بین‌المللی در دوره مدرن است، رخدادها، تاثیر و تاثرات و عکس‌العمل‌ها نیز به طور قابل توجهی تغییر می‌کنند.

اگر در اوایل قرن ۲۰ امکان داشتن مخاطبی خاص^۵ دور از ذهن نبود، امروزه بر اثر تغییرات تکنولوژیکی، سیاسی و فرهنگی، فرآیند تصویرسازی ارتباطات و چنین انتخاب‌هایی بسیار پیچیده‌تر شده است. برای مثال، در سال ۱۹۰۳، اولین رمان جاسوسی مدرن به نام «معمای شنزار» نوشته ارسکین چاپلندر^۶ انتشار یافت و توطئه خارجی‌ان و دنیای رمز آلود سیاست‌های بین‌المللی در آن، توجه عده کثیری از خوانندگان را به خود جلب کرد.^۷

در لا به لای رمان‌های عامه‌پسند، مردم جنوب شرق آسیا عموماً به صورت نیروهایی شیطانی که دنیای متمدن را با وحشیگری‌های خود تهدید می‌کنند، به تصویر کشیده می‌شوند. این مقاله بر این موضوع متمرکز خواهد شد و به بازنمایی مردم شرق آسیا و به طور خاص ژاپن و چین در رمان‌های عامه‌پسند غربیان خواهد پرداخت.

پروفسور مجتبی صدریا که بیش از یک سال است به اقامت و تدریس بیست ساله خود در ژاپن پایان داده و در لندن سکنی‌گزیده است هم‌اکنون به تدریس فلسفه و جامعه‌شناسی در مرکز مطالعه تمدن‌های مسلمان مشغول است. او که دانش‌آموخته پزشکی، حقوق، فلسفه و فرهنگ‌شناسی در فرانسه، آلمان و کاناداسته استادی ژاپن‌شناسی در دانشگاه توکیو و ۹ سال شاگردی میشل فوکو و ارتباط فکری و پژوهشی نزدیک با وی را نیز در کارنامه خود دارد.

سعید بر نحوه بازنمایی مردم خاورمیانه متمرکز شده بود؛ این مقاله به بازنمایی مردم شرق آسیا در رمان‌های عامه‌پسند غربی و تقابلی که میان غرب متملن و بربرهای شرق آسیا به تصویر کشیده شده می‌پردازد. در این جستار نشان خواهیم داد که در کمال شگفتی، ساختار چنین بازنمایی‌ای از وحشیگری و بربریت، از رمان‌های اوایل قرن ۲۰ در استرالیا تا رمان‌های معاصر جهانی و پر فروش آمریکایی هیچ تغییری نکرده است.

به منظور نشان دادن و تحلیل این ساختار، رمان‌های معروف استرالیایی را مثال می‌زنم: رمان «استیلای زردپوستان» (۱۹۰۳) نوشته تی. آر. رویدهاوس و رمان «پنج مرد قوی هیکل» نوشته امپروس پرت که بربریت آسیایی‌ها را در دهه ۱۹۹۰ به تصویر می‌کشد و نیز پر فروش‌ترین رمان معاصر آمریکایی نوشته تام کلنسی به نام «خرس و ازدها» (۲۰۰۰) که وحشیگری‌های چینی‌ها را بازنمایی می‌کند. جزئیات این داستان‌ها به کلی با هم متفاوتند، اما وجه تشابه همه آن‌ها به طور خاص، باز تولید تقابل ساختار «غرب متملن و شرق وحشی» با رویکرد مردسالارانه است. بر این اساس شرق‌شناسی شرق آسیا، تصویری شرور از شرق آسیا در زمینه‌ای مردسالار به دست می‌دهد.

بازنمایی شرق آسیا برای خوانندگان منتخب در اکثر این رمان‌ها نویسنده به طرز ماهرانه سعی در بازگو کردن شرایط زمانه خود و نیز بزرگ جلوه دادن خطر تهدید شرق آسیا دارد، اما به طور خاص هدف اصلی آن‌ها تاکید بر ارائه تصاویر شیطانی از مردمان شرق آسیاست. تم اصلی و مشترک تمام این کتاب‌ها به طور مشخص به عملکرد ژاپنی‌ها و چینی‌ها اختصاص دارد که در قالب مردان اهریمنی به اعمال خشن می‌پردازند.

تصویر مردم شرق آسیا به عنوان مردان اهریمنی، نخستین بار در سال ۱۸۸۹ در استرالیا نمایش داده شد. یک باند تبهکار از جوانان آسیایی در سیدنی، به دختری ۱۶ ساله در ام. تی رینی، نزدیک شهر صنعتی واترلو، آزار رساندند.^{۱۱} دخترک وضعیت وخیمی پیدا کرد و متعاقب آن محاکمه ۱۱ جوان انجام شد و این واقعه به ماجرای بزرگ و مشهور در استرالیا تبدیل گشت. ۹ نفر از آنان مقصر شناخته شدند و به دار مجازات آویخته شدند. بقیه نیز با یک درجه

تخفیف به زندگی با اعمال شاقه محکوم گشتند. در حقیقت این اعدام‌ها، یکی از شدیدترین مجازات‌ها در تاریخ New south walen بود. جنایت رخ داده در منطقه ام. تی رینی به صورت جنایتی استعمارگونه به تصویر کشیده شد که عمق خشونت و وحشیگری را که در یک جامعه متملن ناشناخته است آشکار می‌ساخت. پس از آن نیز همواره تاکید می‌شد که همه چینی‌ها افرادی قانون‌گریز و فاسدند. جوانان منطقه ام. تی رینی به علت نقض آداب و رسوم عمومی در جامعه مقصر شناخته شدند و متعاقب آن این بحث مطرح شد که جامعه‌ای که در آن این‌گونه وقایع رخ می‌دهد، نمی‌تواند خود را متملن بداند؛ و این گونه بود که در این داستان دوباره خطر اجتناب‌ناپذیر وحشیگری‌های مردان شرقی بازنمایی شد.^{۱۲}

با افزایش مهاجرت چینی‌ها به استرالیا و نیز در پی امضاء پیمان آنگلو-ژاپنی در سال ۱۹۰۲ و افزایش توجه به کالاهای ژاپنی، دو رمان استرالیایی به نام‌های «استیلای زردپوستان» و «پنج مرد قوی هیکل» نیز تصویری متجاوز و شیطان‌صفت از مردان شرق آسیا به دست دادند. در کتاب «پنج مرد قوی هیکل»، یک گروه از ماجراجویان استرالیایی شامل یک لرد ثروتمند و عقیم انگلیسی، به همراه همسرش بانو ترور و خدمتکاران قوی جته‌شان به سرزمین‌های شمال استرالیا می‌روند تا زمین‌های جدید لرد انگلیسی را احیاء کنند، اما آن‌جا با ساکنین آسیایی آن منطقه ولرد جنگ می‌شوند. آسیایی‌های این منطقه، مردمانی بغایت قوی تصویر می‌شوند که قادرند خدمتکاران قوی جته آن لرد را به راحتی از بین ببرند. آن‌ها بانو ترور را نیز به اسارت می‌گیرند و در نهایت وحشیگری، او را وادار به فرمانبرداری می‌کنند. کتاب «استیلای زردپوستان» نیز با اشاره به هژمونی روزافزون ژاپن در جهان، خطر وحشیگری‌های ژاپن برای جامعه استرالیا را گوشزد می‌کند. بعد از قرارداد سال ۱۹۰۲، ژاپن به عنوان متحد جدید بریتانیا در اقیانوس آرام، یک گردان آموزش دیده را به استرالیا اعزام می‌کند. از هنگام ورود این گردان در اوایل مه ۱۹۰۳ تا ۵ هفته بعد در اواسط ژوئن و هنگام خروج این گردان ژاپنی که متشکل از ۶۰۰ درجه‌دار و سرباز است، توجه مطبوعات و افکار عمومی به آن‌ها جلب می‌شود.^{۱۳} در کتاب

«استیلای زردپوستان» خواننده با فرانک دانتون و نامزد محبوبش، میبل گراهام آشنا می‌شود که طی اقامتشان در سیدنی، از گردان آموزش دیده ژاپنی دیدار می‌کنند. بعد از مدتی همانند آنچه در کتاب «پنج مرد قوی هیکل» اتفاق افتاد، یک افسر نظامی و شهوتران ژاپنی، قصد آزار به خانم میبل را می‌کند که البته دانتون او را نجات می‌دهد. اما از آن‌جا که این مردان شیطان‌صفت قوی هستند، نیروهای ژاپنی بر ناوگان بریتانیا غلبه می‌کنند و شهر سیدنی را آماج تاخت و تاز قرار می‌دهند. هنوز هم چنین تصویری از مردان شیطان‌صفت اهریمنی در پر فروش‌ترین کتاب سال دنیا نوشته تام کلنسی به نام «خرس و ازدها» دیده می‌شود که در آن با توجه به مساله امنیت ملی در ایالات متحده چهره زشتی از چینی‌ها به تصویر کشیده شده است. سیاست مقاومت چین در برابر باج‌دهی به کاخ سفید و کلینتون در دهه ۱۹۹۰، زمینه شکل‌گیری این اثر بوده است. در آن برهه تصور می‌شد از بین رفتن نفوذ جهانی آمریکا، راه را برای چینی‌ها هموار می‌کند تا به قدرت مسلط جهانی تبدیل شوند.^{۱۴} در متن رمان، نیروی شیطانی در اعمال اهریمنی مرد چینی ظاهر می‌شود و قهرمان داستان، جک ریان - رییس‌جمهور بعد از کلینتون - با دولت چین که برای استقرار امپراطوری خشن چینی قصد براندازی دولت آمریکا را دارد، رویارو می‌گردد. این کتاب در واقع درگیری نهایی رییس‌جمهور با سرزمین اصلی چین را به تصویر می‌کشد. تحلیل ریان از چین، به روشنی نشانگر موضع خصمانه نویسنده نسبت به چین است. ریان که دکترای تاریخ دارد، معتقد است چینی‌ها با دشمنان آمریکا در خاورمیانه همکاری می‌کنند؛ اقداماتی که نیازمند مقابله به مثل دیپلماتیک است. به اعتقاد او، چینی‌ها مانند هیتلر آلمانی، رژیم بدوی را اداره می‌کنند.

علاوه بر این ریان معتقد است چینی‌ها عملکرد خود را بر اساس مدل نظری «بزرگ و کامل» ارزیابی می‌کنند. به اعتقاد او، این مدل نظری توسط مارکس پایه‌گذاری شد، توسط لنین بسط یافت و به وسیله شخص منحرفی به نام مائو به کار گرفته شد.^{۱۵}

از دید ریان، چین در پی ایجاد رژیم بر پایه انحرافات جنسی است که در آن از قدرت در راه سلطه و سرکوب استفاده می‌شود. علاوه

بر این دولت چین دولتی فاسد معرفی می شود که ریان قصد مقابله با سیاست های وطنی آن را دارد. در این داستان، دولتمردان چینی وحشی، بیرحم و آلوده به فساد برسیم شده اند. در این داستان، مردان چینی بیسازگاری و بیادبانه دولتمردانشان، به صورت مردان اهریمنی به تصویر کشیده شده اند که در یک رژیم ظلمانی زندگی می کنند. رفتاری مائین وار دارند و اغلب مانند مائو یاس می پندند. حزب پیشرو این کشور، حزبی نظامی است. قضا تصور می رود و صادق نیست. چیس در وضعیت کلی نامطلوب به سر می برد. یک آمریکایی نمی تواند در آن جا عقای مورد علاقه اش را بیاید. نتایج بی ارزش چینی که از اشغال گوشت های مثل موش سرخ شده یا دلبان سرخ شده پاندا یا ریشه شیرین با مو درست می شود، در مقایسه با آشپزی ممتاز آمریکایی، تسخر امیر است. در مجموع، تام گلنسی چین را در همت یک کشور منحصر اخوت طلب و یاس آور نشان می دهد که به وسیله نظریه پردازی و رایج آنچه شهوتران و اهریمنی هدایت می شود.

بازنمایی غرب: تصویری صحیحی در

به چینی ها نشان می دهد. تام گلنسی، اینگونه این زمان، به وضوح بر روی نقدی آمریکایی و قدرت نظامی آمریکا را به عنوان ارزش مردانه "تصویر می کشد. در این میان هیچ فضایی برای ورود ریان به فضای داستان وجود ندارد. مقایسه میان لیدی هیل گرفتار، شخصیت اصلی رمان استیلائی زرد پوستان با لیدی ترور در داستان پنج مرد قوی هیکل این نوع واقفیت می کشد. نظام هیل و لیدی هیکل و پاندر است. لیدی ترور نیز زن جناب است که به عنوان تصویر منفی خود مشمول کار آکنشی است. در نهایت نیز فرانک دانتون خانم هیل را از جنگ مردان شیطان حقیقت زاپنی نجات می دهد.

دو این سوال پیش می آید که مردان ارتدوکس چه کسانی هستند؟ در رمان پنج مرد قوی هیکل "مردان ارتدوکس به صورت چند تنه و گران سر می پندار. نشان واضح می شوند. در میان آن ها ۵ مرد قوی جنت یا پیش از ۶ فوت قد وجود دارند و تحلقه با ساکن آسیایی آن منطقه می جنگند تا از زمین های استرالیایی ها دفاع کنند. با ارایش نمود زاپنی ها در استرالیای

ریس جمهور قبل از او، هر برابر چون، همانند هدایت شهروندان استرالیایی در دهه نخست قرن بیستم بوده است. او معتقد بود کلیتاً بدون در نظر گرفتن منافع ملی آمریکا بافتن روز مشکلات عدیده ای شده است. مهم ترین نقضن جنگ ریان برنمایی و بهبود تصویر مردان ارتدوکس است که جامعه مطلوب ایالات متحده را به خوبی می شناسند.

در همین روست که بر همین یون جنگ را با این به عنوان نمادی از ایالات متحده (همون در نظر گرفتن دیگر مذهب) تقدیم می شود. اما شهوتران بودن ریان، شکارچی خرس بودن او، بی تقوای اش نسبت به محیط زیست او نیز به عنوان سبب کار کشیدنش (با وجود آگاهی از ضررهای سبب کار) اسما مورد توجه قرار نمی گیرد و بزرگ نمایی نمی شود. این ویژگی های معنی ریان در طول داستان هیچ مشکلی برایش ایجاد نمی کنند. چرا که او بطور مردان ارتدوکس است و به خوبی می داند چه چیزی برای جامعه مفید است. حتی منابع اطلاعاتی او تنها می ان. او و سا هستند. همون شک پدایی که این زمان القا می کند بسیار سیاسی است.

اذهان عمومی

بازنمایی تصاویر اهریمنی از مردم شرق آسیا همچنان ادامه می یابد تا زمانی که این آسیایی ها توسط غرب تقدیس شده از پا در آیند. در این برهه، تشدید تقابل مردان اهریمنی و مردان ارتدوکس، تضاد روشنی را به تصویر می کشد. این نکته حائز اهمیت است که تقریباً در تمام رمان هایی مثل "استیلائی زرد پوستان" (که در آن فرانک دانتون بر افسر نظامی و شهوتران زاپنی غلبه می کند)، همیشه مردان ارتدوکس بر مردان اهریمنی شرق آسیا پیروز می شوند. در این ساختار دو گانه مردانه، دو هدف بارز مشهود است:

۱. تضعیف فمینیسم؛
 ۲. اقتدار بخشیدن به موضعی محافظه کارانه.
- اول؛ برای دفاع از جامعه "غربی" در برابر مردان شیطانی شرق آسیا، مردان قوی هیکل مجبور به ایفای نقش می شوند. بنابراین با این تصویر مردسالارانه، رویکرد فمینیستی نادیده گرفته می شود. در داستان "خرس و اژدها" اصل ماجرا در گفت و گو و مناظره بین رییس جمهور آمریکا، جک ریان و دولتمرد چینی، مائو می گذرد (جک ریان در تمام طول داستان برتری خود را نسبت

از دهه ۱۸۹۰، تصاویری از این دست که در آن ها مردان قوی هیکل استرالیایی از سرزمین و زنان دفاع می کنند، رایج شد. در حقیقت نفوذ بیشتر زاپنی ها، مستلزم دل بستگی بیشتر آن ها به جامعه استرالیای و بخصوص مناطق شهری بود.^{۱۸} این مساله مشکلاتی را برای سفیدپوستان بومی و ارتدوکس استرالیایی به وجود آورد.^{۱۹}

بر اساس چنین دیدگاه محافظه کارانه ای، روزگار خوب و قدیمی استرالیایی ها با تهاجم آسیایی ها و به علت حضور این شهرنشینان هوسباز دگرگون می شود. شلوغی شهر، نتیجه این گرایش است و به آسانی تحت تاثیر جریانات غیر قابل پیش بینی و بی دلیل زنتانه قرار می گیرد.^{۲۰} متعاقب آن، نویسندگانی مانند روید هاوس و پرات به جای دیدگاه های فمینیستی و شهری گرایی های غیر مستولانه که قادر به درک واقعیت فرهنگی- فیزیکی تهاجم آسیایی ها نیستند، مردان ارتدوکسی را به تصویر می کشند که بروز بحران و اهمیت و ضرورت احیای دوباره اقتدار "سفید پوستان" را گوشزد می کنند. جک ریان در داستان تام گلنسی، تجسم چنین مردان ارتدوکسی است. ریان بر این عقیده بود که سیاست های دوستانه کلیتون،

تغییر جایگاه دنیا

در مقدمه به طور خلاصه اشاره شد که بررسی رمان های مشهور از اوایل قرن ۲۰ تا قرن ۲۱، ما را قادر می سازد وضعیت شرق شناسی را در میان عوام تفسیر کنیم و همچنین مرز بین آنان و دانشگاهیان را مشخص نماییم.

بدون شک در سال های اخیر ساختار شرق شناسی به دلایل مختلف و از طرق متفاوتی مخدوش شده است. برای مثال در ایالات متحده، تفاوت کاملاً آشکاری میان مجلات آکادمیک و تئوریزه شده و دیگر نوشته های ژورنالیستی وجود دارد. استقبال گسترده از نمایش های خبری و سطحی نیز نشانگر این است که افکار انتقادی در برابر شرق شناسی در میان عموم مردم رو به گسترش است.^{۲۱} اما به هر حال در غرب شاهد ۱۰۰ سال غرض ورزی در بازنمایی تصاویر مردم شرق آسیا بوده ایم.

با این حال نباید آثار جانبی پذیرفتن شرق شناسی در میان عامه متردم را از نظر دور بداریم. خوانندگان داستان های استرالیایی در اوایل قرن ۲۰ (دهه ۱۹۰۰) یا خود استرالیایی ها و یا تعداد محدودی از انگلیسی زبانان بودند. اما خوانندگان

داوید سید

بخشی از این مسائل مهم، به مساله بازنامی ناسریت از "دیگری" بازمی‌گردد.^{۲۳} گفتار معاصر شرق شناسانه در مناظرات و ضوابطات، با شیوه‌هایی بسیار سخنورانه و انتقادی به بازنامی مردم شرق آسیا پرداخته است و سعی در بررسی لایه‌های عمیق‌تر است‌هایی دارد که چنین بازنامی‌هایی از آسیای حال‌ها می‌کنند. به نظر می‌رسد چنین

صدای سید به خوبی شنیده شده است: "در دیدگاه سید روشنفکران مسئولیت خاصی برای به جالش کشیدن ساختار قدرتی دارند که سلطه را طبیعی جلوه می‌دهد. سید می‌گوید: اصلی‌ترین و محوری‌ترین ویژگی یک روشنفکر، مخالف بودن، نگران بودن و حتی ناخشنود بودن است."^{۲۴}

درک فاصله میان پیام‌های اختصاصی و هدفدار برخی کلمات که در غرب تولید می‌شوند و ظرفیت مخاطبین فرامرزی که قادرند با استفاده از آن کلام و رای مقصود تولیدکنندگان عمل کنند مساله پراهمیتی برای احزاب نئو- نئو است؛ علاوه بر این، راه جدیدی برای تولیدکنندگان افکار انتقادی می‌گشاید. سید آغازگر این حرکت بود. او در چند سال آخر عمرش به تغییرات مهمی که با ظهور اینترنت و به وجود آمدن خوانندگان پراکنده ایجاد شده بود، با هشجاری توجه می‌کرد.^{۲۵} با توجه به آزاد بودن اینترنت، مقالات و نوشته‌های او بسیار سریع‌تر از کتاب‌هایش به دست افراد بی‌شماری می‌رسید.^{۲۶} حتی بیشتر از آنچه تخمین زده می‌شود.

به اعتقاد سید، امروزه در عصری زندگی می‌کنیم که آنچه نوشته می‌شود، به طور

آسیایی- آمریکایی تأثیر نگذاشت. شرق شناسی پایه اصلی موشی است که از منظر فریب‌دهنده و چگونگی تولید شناخت و کاربرد آن (که مبتنی کلاسی به هم پیچیده است) می‌پردازد. بسیاری از متفکران و نویسندگان مطالعاتی و انسان‌شناسی را شرق شناسی را می‌توان سرافراز خواند. غرض مطالعات سیاست‌شناسی و شکل‌دهی به مطالعات آسیایی- آمریکایی دانست.^{۲۷}

مباحثات سینه میوشی و دیگر منتقدین شرق شناسی و مطالعات سیاست‌شناسی که در چارچوب پژوهشی و ساخت‌بندی لغات انجام نگرفته است تغییرات بنیادینی را در دورنمای مطالعات آسیایی به وجود آورده است.

آمریکایی‌هایی آسیایی از زمان انتشار شرق شناسی با استفاده از دیدگاه نظری آن حملات انتقادی خود را نسبت به سیاست‌های این گونه بازنامی‌ها به منظور فشاری محسوب‌دهی نامی‌شناسی آمریکایی مشکلات پوی می‌گردد. سید پوست‌ها و غیر نامه روند تمییز نژادی و قوم‌گرایی در برابر آمریکایی‌های آسیایی در ایالات متحده آغاز نموده‌اند.^{۲۸}

در حال حاضر با این پارادوکس مواجهیم که امتناع از پذیرش "دیگری"، بخشی از فرآیند دیدگاه‌های جهانی نئولیبرال و نومحافظه‌کار شده است؛ در عین حال این دیدگاه‌ها به دنبال نوزایی کلام و نشانه‌هایی هستند که رای‌دهندگان را برای حمایت از خود متقاعد کنند. حامیان این دیدگاه‌ها به خوبی می‌دانند که بازنامی‌های نادرست و هم‌زمان ارائه تصاویر مثبت به منظور تکریم خود در فضایی صمیمی که بتواند حمایت دیگران را جلب کند، امکاناتی نیست.^{۲۹} دو عامل عمده در ایجاد چنین وضعیت نامانی دخیل‌اند: اولی، ظرفیت و دومی، خواست افراد برای تدوین و شناخت "دیگری".

"دید انتقادی سید نسبت به قدرت، شناخت و بازنامی، نقاط مشترکی با نگرانی‌های مطالعات آمریکایی‌های آسیایی در رابطه با عدالت اقتصادی، جنسی، نژادی و اجتماعی دارد. هر دو آن‌ها در نهایت به آنچه که سید، "دنیایی شدن" (جهان‌نگری) می‌نامد، توجه دارند. "دنیایی شدن" ناظر به این باور است که تمام کارهای ما برای این دنیا و شرکت در آن است. بر اساس این نگرش است که باید در مسائل سیاسی و مهم زمان خود درگیر شویم."^{۳۰}

پرفروش‌ترین کتاب سال، "خریب و ازدها" تنها مردم آمریکا نیستند بلکه تعداد بی‌شماری از مردم قلمی نقاط جهان نیز آن را می‌خوانند. ولی چه تعداد از مردم قادر به خواندن و فهمیدن زبان انگلیسی هستند؟ و چه تعداد از این کتاب در دنیا صادر چاپ و یا حتی ترجمه شده است؟ و اساساً چرا ما نمی‌توانیم از علم مردم دریاره شرق شناسی سوال کنیم؟ مساله مهم این است که تا چه حد می‌توانیم فاصله معرفت‌شناسی خوانندگان هدف- که مد نظر تولیدکنندگان تصویر تحریف شده از "دیگری" هستند- نیز ظرفیت خوانندگان غیرهدف- برای درک صحیح این تحریف‌ها و واکنش مناسب به آن‌ها- را مشخص کنیم. مصوبیت نویسندگانی که در اوایل قرن ۲۰ می‌نوشتند دیگر برای نویسندگانی که امروزه در قرن ۲۱ می‌نویسند وجود ندارد. دحلت افراد غیرهدف در روند ارتباطات صمیمی، انتخاب‌ناپذیر شده است و علت آن ویژگی‌های فیزیکی امروز است.^{۳۱}

علاوه بر این تغییرات بررسی تفاوت ویژگی‌های دوران روشنگری در آغاز قرن ۲۰ با امروز که در ابتدای قرن ۲۱ قرار داریم، جایز اهمیت است. مصون نبودن تولیدکنندگان کلام تحریف شده در دنیای امروز، اهمیتی مضاعف دارد. در اوایل قرن ۲۰، بازنامی مردم شرق آسیا در فضایی بدون انتقاد صورت می‌گرفت. انتقادی نبودن فضای اجتماعی، فرصت تولید این گونه کلام را به تولیدکنندگان می‌داد و آنان در مقابل کلامی که تولید می‌کردند، کاملاً مصون بودند؛ اما امروزه ما در وضعیت متفاوتی زندگی می‌کنیم.

این وضعیت جدید، نتیجه تغییرات فرهنگی و اجتماعی است و علت این تغییرات را می‌توان تحرک نژادی مردم، بالا رفتن سطح سواد در دنیا و اعتقاد به نقش بیشتر فرهنگ‌های غیرغربی دانست. اما مهم‌ترین عامل این تغییرات، در ظرفیت نهادین تولید کلام خلاصه می‌شود. ایجاد مطالعات آسیایی به عنوان یک رشته دانشگاهی، نمونه خوبی در این زمینه است. مطالعات آسیایی همانند مطالعات خاورمیانه و آفریقایی در طول قرون ۱۹ و ۲۰ یکی از خالی‌ترین جایگاه‌ها برای تولید کلام محسوب می‌شد. یکی از غیرقابل پیش‌بینی‌ترین و ناخواسته‌ترین تأثیرات شرق شناسی سید، ظهور مطالعات آسیایی است. هیچ اندیشمندی به اندازه سید بر مطالعات

۲. David Ewick: *Undreamt by Tyrants and Orthodoxies: Edward Said, Orientalism, and the Politics of Cyberspace*, Forthcoming in *Reorienting Orientalism*, edited by Chandreyee Niyogi, New Delhi, Sage, ۲۰۰۶.

۳. بویژه فیلم‌های سینمایی و اینترنت.

۵. مهم‌ترین استثناء در این زمینه:

Hlxon, Walter L. *Red Storm Rising: Tom Clancy Novels and the Cult of National Security Fall*, ۱۹۹۳.

۶. *Privileged*

Y. Erskine childer

۸. چاپلرز، ۱۹۰۳ و همچنین رجوع شود به:

Stafford, David A. T.: *Spies and Gentleman: Birth of the British Spy Novel*, ۱۸۹۳ - ۱۹۱۳ - ۱۹۸۱.

۹. در این زمینه خود را مرهون نوشته‌های دوست و همکار ارچمند، آقای دیوید واکر می‌داند.

۱۰. برای در اختیار داشتن گزارشی از محاکمه رنی رجوع کنید به:

Walker, David: *Youth on Trial: The Mt Rennie Case*, ۱۹۹۴, Juliet Peers, *The Tribe of Mary Jane Hicks: Imaging Women through the Mount Rennie Rape Case ۱۸۸۶*, ۱۹۹۳.

۱۱. البته نسبت دادن تجاوز به عنف و به اسارت گرفتن به شرقیان، وارونه جلوه دادن اسناد تاریخی است. از اواخر قرن ۱۸، هجوم اروپاییان به آسیا، آفریقا و سواحل اقیانوس آرام، باعث اختلال و بی‌نظمی زیادی در اجتماعات محلی این مناطق شد و در این تهاجمات زنان محلی نیز از خطر تجاوز به عنف در امان نبودند. اروپاییان، اقدامات خود را تحت عنوان تمدن و متمدن کردن انجام می‌دادند و نام تهاجم و تجاوز را به این گونه اعمال اطلاق نمی‌کردند. به تصویر کشیدن مردان آسیایی به عنوان افراد متجاوز به زنان سفیدپوسته برای اروپاییان مصونیتی روانشناسانه از واقعیت خشونت‌بار و بیرحمانه امپراطوریشان ایجاد می‌کند. به این طریق تلاش اروپایی‌ها برای اهریمنی جلوه دادن شرق مندار می‌شود.

۱۲. برای اطلاعات بیشتر در مورد گردان آموزش دیده ژاپنی رجوع کنید به: 'Pacific Visitors'.

۱۳. در کتاب *The Coming Conflict with China* نوشته ریچارد برنشتاین (Richard Bernstein) و راس اچ. مونرو (Ross H. Munro) آمده است که رقابت بین ایالات متحده و چین باعث انشقاق دیگر کشورها در طرفداری از هر کدام از آن‌ها می‌شود. این گفته در آن زمان محقق شد.

۱۴. کلنسی، ۲۰۰۰، ص: ۳۵. خوانندگان را به گرایشات جنسی مائو در سرتاسر رمان توجه می‌دهیم. شواهد بیشتر درباره رفتارهای جنسی مائو را می‌توانید در این منبع بیابید: Zhisui, Li *The Private Life of Chairman Mao: The Memoirs of*

مربوط به شرق آسیا می‌توان اختلاف بین مردان شیطانی "شرق" و مردان ارتدوکس "غرب" را نشان داد: اختلافی که آشکارا به معنای تقابل متمدن و بربر است.

البته چنین نتیجه‌ای ممکن است جهانگیر نباشد. با این وجود در سایت

www.freerepublic.com که خود را

به عنوان تربیون اخبار محافظه کارانه معرفی کرده است، نظرات خوانندگان در استقبال از رمان "خرس و اژدها" عموماً بسیار مثبت است.

از میان ۲۶ نظر تنها ۲ نفر از زبان بدی که بر سرتاسر این رمان سایه افکنده، انتقاد کرده‌اند و تنها یک نفر منتقد تشویق‌های کلنسی برای استعمال تنباکو بوده است. هیچ یک از خوانندگان نظری در مورد چگونگی بازنمایی

چین و آمریکا و یا موازنه قدرت یا میهن پرستی افراطی نداده‌اند. ^{۳۲} به نظر می‌رسد خوانندگان رمان "خرس و اژدها" در بسیاری از مواضع

سیاسی با کلنسی همراهند؛ مواضعی از قبیل ضدیت با سقط جنین، ضدیت با مذاقمان محیط زیست و تحریف شرق آسیا بدون در نظر گرفتن این که خواندن توصیف‌ها و برچسب‌هایی مانند تعرض، ستیزه‌جویی، خشونت و ناسزاهای رکیک چقدر برای غیر آمریکایی‌ها دشوار است.

بدون تردید این واقعیت، تصویر جامعه آمریکا را در اذهان شرقیان مخدوش می‌کند. صرف نظر از این که مردم شرق آسیا دوست یا دشمن هستند آن‌ها نیز آنچه را که در آمریکا خوانده می‌شود، می‌خوانند. در این محیط "بازتولید

تصاعدی"، بازسازی مردان ارتدوکس، نه تنها باعث وحدت در درون خود آمریکا در برابر خارجی‌ها نمی‌شود، بلکه واکنش‌های خاصی را از خارج به دنبال خواهد داشت. از این منظر، شرق آسیا همچنان با "غرب" چالشی بزرگ دارد.

* استاد مطالعات فرهنگ‌شناسی دانشگاه توکیو.

پانوشته‌ها

۱. او در مقاله خود تحت عنوان "تجدید نظر در شرق‌شناسی" اشاره می‌کند که "شرق‌شناسی" سوالی است در این باره که "چگونه تولید شناخت در جهت مخالفت با پایان فرقه‌گرایی و برچیده شدن نظام‌های سلطه‌ای که درگیر محاصره جنگ و مانورهای نظامی هستند، عمل می‌کند" (سعید، ۲۶۵: ۲۰۰۰).

۲. هری هاروتونین (Harry Harootunian)، روابط قدرت، فرهنگی را "سیاست فرهنگی" می‌نامد (۲۰۰۵، Harootunian T).

تصاعدی بازتولید می‌شود و قدرت رژیم‌هایی را محدود می‌کند که دست به سانسور یا ممنوع کردن انتشار آثاری که به نظر خطرناک می‌رسند می‌زنند. سعید می‌نویسد: "با گسترش عملکرد آزاد نوشته‌های آنلاین، مقالات من در نیویورک انگلستان و یا ایمیل شخصی در ایالات متحده، اروپا، ژاپن، پاکستان، خاورمیانه، آمریکای لاتین و آفریقای جنوبی و استرالیا، امکان بازخوانی دارد." ^{۳۳} با وجود این پراکندگی خوانندگان، سعید معتقد است امکان به وجود آوردن شکلی غیرقابل پیش‌بینی از یکپارچگی، و رای خاستگاه و موقعیت‌های اجتماعی وجود دارد. زمانی که مشاهده می‌کند فلسطینی که به لحاظ جغرافیایی تکه‌تکه شده است، توسط اینترنت با دنیای خارج ارتباط پیدا می‌کند، این باور خود را او تأیید شده می‌یابد. ^{۳۴}

در حقیقت سعید برخلاف نخستین کارش یعنی "شرق‌شناسی" که در آن یک جانبه غرب را مورد انتقاد قرار داد، ^{۳۵} در نوشته‌های بعدی خود در وب‌سایت‌ها به وضوح تلاش کرد همزمان با شرق و غرب ارتباط برقرار کند. به اعتقاد او، با وجود چنین فضای باز و امکانات گسترده‌ای، دیگر کسی قادر به کنترل عکس‌العمل‌ها و تفاوت‌های خوانندگان نیست. در چنین بستری، سعید و همفکران او در جهت گسترش حس همزیستی، مدارا و درک ارزش‌های انسانی گام برداشتند. ^{۳۶}

اما کلنسی آشکارا بر خلاف این افکار عمل کرده است. با وجود فاصله زیادی که میان دانشگاهیان و عامه مردم وجود دارد، خوانندگان کلنسی تنها در دایره مردان ارتدوکس قرار نمی‌گیرند، بلکه نوشته‌های او با توصیفات مشخص وی از چینی‌ها در تمام دنیا حتی چین منتشر می‌شوند. این کتاب‌ها امکان تقویت مردانگی ارتدوکس در ایالات متحده را دارند، اما بدون تردید ترک مخاصمه و رفع تنش میان آمریکا و شرق آسیا را همانند آنچه خواست ریان بود، به خطر می‌اندازند.

حاصل سخن: ادامه چالش شرق آسیا در برابر غرب

شرق آسیا نیز در برابر غرب چالشی مشابه با آنچه سعید در "شرق‌شناسی" نشان داد، دارد. در رمان‌های غربی، تأکید بر تصاویر قالبی از مردم شرق آسیا همزمان با ارائه تصاویر پهن‌جار از غرب صورت می‌گیرد. با تحلیل رمان‌های

Le Bon, Gustave: *The Crowd*, London, 1896.

Li, Zhisui, *The Private Life of Chairman Mao: The Memoirs of Mao's Personal Physician*, Chatto & Windus, London, 1994.

Perry, Nigel: "On the Ground in Ramallah Diary", (Nigel Parry.com), June 1997.

Pearson, Charles H.: *National Life and Character: A Forecast*, London, 1893.

Peers, Juliet: "The Tribe of Mary Jane Hicks: Imaging Women through the Mount Rennie Rape Case 1886", in "Crimes and Trials", Australian Cultural History, no. 12, eds. Stephen Garton and Julia Horne, 1993.

Pratt, Ambrose, "The Big Five", *Lone Hand*, December 1907 to September 1908.

Rata [Roydhouse, T. R.] *The Coloured Conquest*, Sydney, 1903.

Said, Edward W.: *Humanism and Democratic Criticism*, Columbia University Press, New York, 2004.

"Refusal to Surrender Quietly", (Al-Ahram Weekly), August 5, 1999a.

"Of Dignity and Solidarity: The Meaning of Rachel Corrie", (CounterPunch), June 23, 2003a.

Orientalism, Routledge and Keagan Paul, 1978.

"Orientalism Reconsidered", in *Reflections on Exile and Other Essays*, Harvard University Press, Cambridge and Mass, 2000.

"The Only Alternative", (Al-Ahram Weekly), March 1, 2001a.

The End of the Peace Process: Oslo and After, updated edition, Vintage, New York, 2003b.

"The Public Role of Writers and Intellectuals", (ABC Online), May 20, 2001b.

"The One-State Solution", *New York Times Magazine*, (January 10, 1999b)

"The Other America", (Al-Ahram Weekly), March 20, 2003c.

"Truth and Reconciliation", (Al-Ahram Weekly), January 14, 1999c.

Stafford, David A. T.: "Spies and Gentlemen: Birth of the British Spy Novel, 1893-1914", *Victorian Studies*, 24:4, 1981.

Taylor, Mark C. and Saarinen, Esa: *Imagologies: Media Philosophy*, Routledge, London, 1994.

"The Japanese Welcome", *Bulletin*, May 24, 1906.

"Tom Clancy and the Early Church: the Sanctity of Human Life," from *The Lutheran Hour*, FreeRepublic.com.

Walker, David: "Youth on Trial: The Mt Rennie Case", in *Pastiche 1: Reflections on 19th Century Australia*, eds. Penny Russell and Richard White, Sydney, 1994.

مجله نیویورک تایمز به این علت چاپ شد که سردبیر این مجله، مقاله را به صورت آنلاین خوانده بود. برای اطلاعات بیشتر رجوع کنید به:

Ewick, David: *Op. Cit.*

۲۲. Said, ۲۰۰۱b.

۳۳. رجوع کنید به:

See: Said's 'Refusal to Surrender Quietly' (Said, ۱۹۹۹a) and Humanism and Democratic Criticism ۲۰۰۴, ۱۳۲-۳۴.

همچنین نایجل پری (Nigel Perry) در خاطراتش در کتاب "در خاک رام الله" (On the Ground in Ramallah)

به این همبستگی اینترنتی می‌پردازد (Perry, ۱۹۹۷).

۳۴. تیموثی برنان (Timothy Brennan) در مقاله‌ای، رگه‌های "زمینه آمریکایی" را در ساخت "شرق‌شناسی" به زیبایی شناسایی و ردگیری کرده است (Brennan, ۲۰۰۰).

۳۵. به اعتقاد سعید "ما باید قادر به کشف و همگام شدن با دیگران، هویت‌های دیگر و دیگر حوادث انسانی متفاوت باشیم. با این ملحق شدن، خودمان و دیگران را می‌شناسیم، آنچه را که موجب تضاد، تعارض و یا نامایش قدرت است تغییر می‌دهیم و بر توافق، تعامل، شناخت و کنش متقابل تاکید می‌کنیم" (سعید، ۲۰۰۳).

۳۶. Tom Clancy and the Early Church: the Sanctity of Human Life, from *The Lutheran Hour*, FreeRepublic.com.

منابع

Anonymous: "Chapter 6: Pacific Visitors", in *Anxious Nation*.

Bernstein, Richard and Munro, Ross, H.: *The Coming Conflict with China*, Alfred A Knopf, New York, 1996.

Brennan, Timothy: "The Illusion of a Future: Orientalism as Traveling Theory", *Critical Inquiry*, 26, 2000, P.p. 558-583.

Childers, Erskine: *The Riddle of the Sands: A Record of Secret Service*, T. Nelson & Sons, London, First Published 1903.

Clancy, Tom: *The Bear and the Dragon*, Michael Joseph, Ringwood, 2000.

Harootunian, Harry: "Conjunctural Traces: Said's 'Inventory'", *Critical Inquiry*, 31:2, 2005, P.p. 431-442.

Hixson, Walter L.: "Red Storm Rising: Tom Clancy Novels and the Cult of National Security", *Diplomatic History*, 17:4, Fall, 1993, P.p. 599-613.

Khalidi, Rashid: "Edward W. Said and the American Public Sphere: Speaking Truth to Power", in Edward Said and the Work of the Critic: *Speaking Truth to Power*, ed. Paul Bové, Duke University Press, Durham, 2000. P.p. 152-165.

Lea, Homer: *The Valor of Ignorance*, New York, 1909.

Mao's Personal, ۱۹۹۳, ۲۹۴-۲۹۵.

۱۵. کلنسی، ۲۰۰۰، صص ۳۳۱-۱۲۸.

۱۶. در لیستان، برتری آمریکایی‌ها از لحاظ نظامی و مسائل جنسی مرتباً تکرار می‌شود (کلنسی، ۲۰۰۰: ۵۰۴).

۱۷. The bush explores

۱۸. The Japanese Welcome, ۱۹۰۶.

۱۹. رجوع شود به:

Pearson, Charles H.: *National Life and Character: A Forecast*, ۱۸۹۳.

۲۰. Gustave Le Bon: *The Crowd* ۱۸۹۶: همچنین رجوع کنید به:

Homer, Lea: *The Valor of Ignorance for the feminine crowd*, ۱۹۰۹, P. ۱۲۸

ژورنال Bulletin که ابتدا The Big Five را منتشر کرد نقش مهمی در ترویج این موضع محافظه‌کارانه داشت. ۲۱. Khalidi, ۲۰۰۰: ۱۵۲-۱۵۳.

۲۲. در این متن، من از مفهوم میشل فوکویی کلام استفاده کرده‌ام: قدرت کلام بخشی از فرآیند ساخت شناخت و نیز عاملی اساسی در شکل‌دهی به واقعیت‌های ملموس و غیر ملموس است.

۲۳. Bayoumi, M.:

"Our Work Is of This World", UCLA Asian American Studies Center Press, ۲۰۰۵ P. ۱.

۲۴. Ibid.

۲۵. Sadria, Modjtaba:

"Orientalism and East Asia", Paper presented at AFMA International Conference, Pusan, ۲۰۰۴.

۲۶. M. Bayoumi. *Op. Cit.*, p. ۲.

۲۷. See: Shanker, Tom:

"U.S. Army investigates Web shots of war dead", *International Herald Tribune*, September ۲۹, ۲۰۰۵.

۲۸. Said, Edward:

Representations of the Intellectual, New York, Pantheon, ۱۹۹۴, P. ۱۲.

۲۹. از سال ۱۹۹۳ تا زمان مرگ سعید تمامی مقالات او در وبلاگش منتشر می‌شدند. در مجموع، مقالات آنلاین سعید به ۱۵۰ عنوان می‌رسد که اکثر آن‌ها را در سال‌های آخر عمرش نگاشته است. بیشترین تاثیر آثار سعید در همین سال‌های آخر در فضای پر تلاطم و بی‌ثبات سایبر نمود پیدا کرد.

۳۰. ترجمه فوری مقالات سعید و اضافه شدن صدها لینک شبکه و سیمی از مقالات و نوشته‌های آنلاین او به وجود آورده است.

۳۱. در سال ۱۹۹۹، سعید در مصاحبه‌ای با دیوید یارسامیان، از در حاشیه گذاشته شدنش توسط جریان‌های اصلی رسانه‌ای در آمریکا سخن گفت و اشاره کرد که کار اخیرش در کشورهای عربی منتشر شده و نسخه‌ای از آن نیز در اینترنت قرار گرفته است. او در ادامه تصریح کرد مقاله‌اش تحت عنوان "آیة حکومت نو ملیتی" در